

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΟΛΥΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥΣ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ: ΜΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟΝ ΟΜΙΛΟ ΓΙΑ ΤΟ «ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΦΗΓΗΣΗ» ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

**«Από τους Πολυγραμματισμούς στη Δημιουργική Γραφή: Μια δι-
εφαρμογή στον Όμιλο για το «Παραμύθι και την Αφήγηση» του Π
Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου Φλώρινας»**

Κωνσταντίνος Ντίνας

Καθηγητής Γλωσσολογίας - Ελληνικής Γλώσσας και Διδακτικής της
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, e-mail: kdinas@uowm.gr

Όλγα Μούσιου Μυλωνά

Σχολική Σύμβουλος 1^{ης} Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Φλώρινας
e-mail: omousiou@otenet.gr, mousiou.olga@gmail.com

Βασιλική Αντωνογιάννη

Δασκάλα Πρότυπου Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου Φλώρινας

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΈΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ ΗΘ ΔΙΕΘΝΈΣΣΥΓ

Περίληψη

Στο «Εργαστήρι Γλώσσας» του Πρότυπου Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου (Π.Π.Σ.) Φλώριν χρονιά 2012-13 λειτούργησε ο Όμιλος για το «Παραμύθι και την Αφήγηση», απευθυνόμενος σ και Δ΄ Δημοτικού, με την επιστημονική εποπτεία και στήριξη του αντίστοιχου Εργαστηρίου Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Φλώρινας. Στον Όμιλο αυτόν εφαρμόστηκε ένα Πρόγραμμα με τίτλο «Το ταξίδι του παραμυθιού στον χρόνο», που είχε ως στόχο τη συνειδη διαχρονικότητας του παραμυθιού και της ιστορικής του εξέλιξης από μέρους των μαθη εξοικειώσή τους με τις διαδικασίες της ανάγνωσης, της κατανόησης και της συγγραφής (Κανατσούλη 2005).

Ήταν ένα διαθεματικό Σχέδιο Εργασίας με κεντρικό θέμα το παραμύθι και αφετηρία δραστημπίπτουν στη γλωσσική διδασκαλία και, συγκεκριμένα, στην Παιδαγωγική των Πολυγραμ Core, M. Kalantzis, 2000, Σ. Χατζησαββίδης, 2003), που καταλήγει από τον εικονικό Γραμματισμό στη Δημιουργική Γραφή παραμυθιών από τους μαθητές.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος, αρχικά παρουσιάστηκαν αγαπημένα παραμύθια τ επισημάνθηκε στην πράξη η διαχρονική εξέλιξή τους και η εναλλαγή τους από προο λογοτεχνικό είδος σε γραπτό, στη συνέχεια εικονογραφημένο και στις μέρες μας σε π πολυμεσικό έντεχνο λογοτέχνημα. Αναλύθηκαν τα δομικά χαρακτηριστικά του παραμυθιοί σχήμα αφήγησης), παρουσιάστηκαν οι λειτουργίες του, που εξακολουθούν να υφίστανται, υφολογικά στοιχεία του.

Κατά τη διάρκεια του Προγράμματος πραγματοποιήθηκαν με τους μαθητές ποικίλες παιδοκεντρικές και παιγνιώδεις δραστηριότητες, που είχαν ως στόχο αφενός να βελτιώσουν και κειμενικές δεξιότητες των παιδιών και αφετέρου να αποτελέσουν έναυσμα και έμπν

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΜΟΥ
Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν επιμορφωτικές δράσεις για την υποστήριξη των

εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο εγχείρημα και τέλος, εφαρμόστηκε πλαίσιο παρ
ανατροφοδότησης και διαρκούς αξιολόγησης του εφαρμοζόμενου εκπαιδευτικού Προγράμμι
αποτελέσει μια καινοτόμα διδακτική πρόταση για το πέρασμα από τη διδασκαλία τ
μαθήματος στη διδασκαλία της Δημιουργικής Γραφής.

1. Εισαγωγή

Το σχολικό έτος 2012-2013 στο Πρότυπο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο (Π.Π.Σ.) Φλώρινας
πρώτη φορά «*Εργαστήρι Γλώσσας*» για τους μαθητές, με την επιστημονική εποπτεία του
Μελέτης της Γλώσσας και Προγραμμάτων Γλωσσικής Διδασκαλίας» του Παιδαγωγικ
Νηπιαγωγών (Π.Τ.Ν.) Φλώρινας. Η απόφαση για την ίδρυση του «*Εργαστηρίου Γλώσσας*» προέ
ανάγκη για ανάπτυξη και βελτίωση των γλωσσικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων των μαθη
αποτελούν σημαντική διάσταση της προσωπικής και κοινωνικής τους ζωής. Εξάλλου η
κεντρικός άξονας της διδασκαλίας στο Δημοτικό Σχολείο, επηρεάζει άμεσα την καλή επίδοση
των μαθητών σε όλα τα μαθήματα και είναι σημαντικό πολιτισμικό διαμεσολαβητικό εργαλ
αυτήν το παιδί μαθαίνει να οικοδομεί τη σκέψη του, να κατανοεί τον κόσμο γύρω του και να
την ίδια του την ταυτότητα (Μούσιου-Μυλωνά 2005).

Στόχος του «*Εργαστηρίου Γλώσσας*» είναι να αποτελέσει «φυτώριο» καλών πρακτικών για τη
διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος, να είναι ένας χώρος πειραματικής εφαρμογής κα
αποτελεσματικότητας νέων διδακτικών πρακτικών, σχετικών με τις σύγχρονες διδακτικές πρ
γλώσσας. Οι φάσεις υλοποίησης και λειτουργίας του οργανώθηκαν με τρόπο, ώστε η όλη π
αποτελέσει ένα μοντέλο διαχείρισης του θέματος με συλλογικές διαδικασίες (Μούσιου-Μυλων
Στο πλαίσιο του «*Εργαστηρίου Γλώσσας*» επιλέχτηκε να λειτουργήσουν δύο Όμιλοι, ένας για

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΝΑΡΧΙΣΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΌΤΥΠΩΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ (Άρθρα 41 και 45 του νόμου 3966/2010)

γενικότερο πνεύμα της λειτουργίας και των αναγκών του Π.Π.Σ. Φλώρινας.

2. Το θεωρητικό πλαίσιο των Ομίλων για το «Παραμύθι και την Αφήγηση»

Η πρόθεση των διοργανωτών του «Εργαστηρίου Γλώσσας» ήταν να καταστρωθεί ένα πρόγραμμα παιδοκεντρικό και επωφελές για τους μαθητές, που να προσελκύει το ενδιαφέρον τους και να επικοινωνιακές δεξιότητές τους με φυσικό και παιγνιώδη τρόπο, ένας συγκερασμός ψυ μάθησης με ποικίλες διαθεματικές δραστηριότητες που ενισχύουν την ολόπλευρη ανάπτυξη των βελτιώνουν τις επιδόσεις τους στα σχετικά αντικείμενα (Μούσιου-Μυλωνά 2013). Στο πνεύμα ομάδων των παιδιών ήταν να μετατραπούν σε *κοινότητες μάθησης*, όπου τα διάφορα θέματα συνεργατικά με τη διασύνδεση των γλωσσικών δραστηριοτήτων με εικαστικές, θεατρικα καλλιτεχνικές και άλλες παιγνιώδεις δραστηριότητες (Ντίνιας 2000, Ματσαγγούρας 200) επίκεντρο τον μαθητή και τα ενδιαφέροντά του.

Το θεωρητικό πλαίσιο των Ομίλων εδράζεται στην προτεραιότητα να υπηρετηθεί ο διττός ψυχαγωγία και, παράλληλα, για αποσχολειοποιημένη μάθηση, προσδιοριζόμενη στα όρια τ μάθησης (nonformal learning) και της άτυπης μάθησης (informal learning) (Jeffs & Smi πρόγραμμα σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις αρχές της *Παιδαγωγικής των Πολυγραμματικ Δημιουργικής Γραφής*.

Η *Παιδαγωγική των Πολυγραμματισμών* (Core & Kalantzis 2000, Χατζησαββίδης 2003: 189-1 τέσσερα στάδια κατά τη δυναμική διαδικασία της νοηματικής και γλωσσικής προσπέλασης αλλά και της παραγωγής των πολυτροπικών κειμένων:

1. Στάδιο της *Τοποθετημένης Πρακτικής*, όπου γίνεται αξιοποίηση των γλωσσικών πόρων και διαθέτουν οι μαθητές.

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ
επιμέρους γλωσσικά στοιχεία στο πλαίσιο του συγκεκριμένου κειμενικού είδους.

3. Στάδιο της *Κριτικής Πλαισίωσης*, το οποίο αφορά την ερμηνεία και την κριτική θεώρηση των κειμένων, με αναφορά στο ιστορικό και το πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής.

4. Στάδιο της *Μετασηματισμένης Πρακτικής*, δηλαδή εφαρμογή με παραγωγή προσωπικών ποικίλα κοινωνικά πλαίσια και επιτέλεση ποικιλίας δραστηριοτήτων από τους μαθητές.

Από την άλλη, η *Δημιουργική Γραφή* αποτελεί μια σύγχρονη εκπαιδευτική μέθοδο, ευρύτατα στις ευρωπαϊκές χώρες, η οποία επιχειρεί να καλλιεργήσει και να βελτιώσει την ατομική γρήγορη του ανθρώπου, μια διαδικασία κατά την οποία, πέρα από τα συμβατικά μαθησιακά και αξιολογητικά με την ενδεδειγμένη υποκίνηση της δημιουργικότητας προκαλείται παραγωγή λόγου με 1 αβίαστο τρόπο (Σουλιώτης²1995, Κωτόπουλος 2012a). Η προσέγγιση αυτή στηρίζεται στην ανάλυση στοιχείων της λέξης, της πρότασης και του κειμένου, με σκοπό της παραγωγή νέων κειμένων μέσα από το παιχνίδι και τη μάθηση του λόγου και των δυνατοτήτων του (Πασσιά & Μανέ Κωτόπουλος 2011).

Στις δραστηριότητες της *Δημιουργικής Γραφής* περιλαμβάνεται και η κριτική προσέγγιση της κατά τη διάρκεια και μετά την ολοκλήρωσή της, καθώς ο «συγγραφέας» υιοθετεί μία εναλλακτική προσέγγιση (π.χ. τεχνικές βελτίωσης μέσα από την αλληλεπίδραση με τα γραπτά των άλλων) να κατασκευάσει, να επανεξετάσει, να αναθεωρήσει και να διασκευάσει μέρος του κειμένου (Κωτόπουλος 2012a). Επίσης, ο ρόλος του δασκάλου κατά τις διαδικασίες υλοποίησης είναι να προτρέψει και να ενθαρρύνει τους μαθητές, ενώ στις καλύτερες περιπτώσεις οφείλει επιβεβαίωση (Cowan 2011: 81, στο Κωτόπουλος 2012b).

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ περιβάλλοντα γραμματισμού, έρχονται σε επαφή με ποικίλα πολυτροπικά κειμενικά είδη (λογοτεχνικά, κ.ά. κείμενα), τα οποία, αφού επεξεργαστούν γλωσσικά και κειμενικά με διαφορετικές δραστηριότητες και κριτική οπτική, προβαίνουν στην παραγωγή των δικών τους

Η *Παιδαγωγική των Πολυγραμματισμών* προσφέρει ένα πιο ευρύ και στιβαρό θεωρητικό πλαίσιο και γλωσσική επεξεργασία και την κριτική πλαισίωση των πολυτροπικών κειμένων. Η *Δημιουργική Γραφή* ως διαδικαστική, κυρίως, προσέγγιση στο Δημοτικό Σχολείο προσφέρει τη δυνατότητα πειραματισμών στον τρόπο γραφής, την ελεύθερη αυτοέκφραση και την απελευθέρωση προσωπικών ιδεών, των συγκινήσεων και των συναισθημάτων του μαθητή (Πασσιά & Μανδρινού, 2010). Επιπρόσθετα, η *Δημιουργική Γραφή* προσφέρει την απελευθέρωση της σκέψης, χωρίς αξιολόγηση και τον φόβο του λάθους στην τελική και καταλυτική φάση της παραγωγής των κειμένων (Morley 2009) και προσφέρει ευκαιρίες για να έχουν οι μαθητές προσωπικές εμπειρίες με το λογοτεχνικό λόγο.

Η διδακτική αξία της αφήγησης και του παραμυθιού

Για τον Όμιλο της Γ΄ και Δ΄ Δημοτικού επιλέχτηκε ως κεντρική θεματική η αφήγηση, γιατί αποτελεί σημαντικό κειμενικό είδος, στην κατανόηση και την παραγωγή του οποίου θα πρέπει να ασκηθούν οι μικρές ηλικίες (Αρχάκης 2006). Η αφήγηση ως θεμελιώδης δομή της σημαίνουσας ανθρώπινης δραστηριότητας όπου τα επεισόδια οργανώνονται σε αφηγηματική δομή και προοπτική και γίνονται αντικείμενα επεξεργασίας και ανάλυσης, είναι η κυρίαρχη μορφή λόγου σε όλους τους πολιτισμούς και ανέκαθεν πρωταρχική θέση στη διδασκαλία των κειμένων στο σχολείο.

Ο *αφηγηματικός τρόπος σκέψης* (narrative of thinking) είναι το είδος της σκέψης που προσδίδει νόημα στις εμπειρίες μας, στα γεγονότα και στη σχέση μας με αυτά και προσδίδει νόημα στην πραγματικότητα αφηγηματοποιώντας την ανθρώπινη δράση. Η *αφηγηματοποίηση*,

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ
 αντίληψης της υποκειμενικής πραγματικότητας, κατανόησης της προσωπικής μας ταυτότητας

 κόσμου που μας περιβάλλει.

Η αφήγηση υπάρχει εδώ και χιλιάδες χρόνια ως μέθοδος αν- πληροφοριών και κατανόησης. Σε όλη τη διάρκεια της αν- ιστορίας, έχει χρησιμοποιηθεί για τον διαμοιρασμό γνώσης, σι- αξιών και αξιοποιείται όλο και περισσότερο στη μελέτη των έ- επιστημών, είτε με την παραδοσιακή της μορφή είτε ως αφήγηση, δηλαδή ως πρακτική του συνδυασμού αφήγησης με πολυμεσικό περιεχόμενο που συμπεριλαμβάνει εικόνες και τελευταία δεκαετία έχει δοθεί στην εκπαίδευση μέσα από τ- Γλώσσας του Δημοτικού σχολείου έμφαση στην αφηγημα- κειμενολογική πλευρά, δηλαδή στη διάκριση μεταξύ αφηγημα- μη αφηγηματικού λόγου και πώς τα χαρακτηριστικά της α- αντικατοπτρίζονται στη γλωσσική δομή και τις λειτουργ- κειμένου, δηλ. στις *κειμενικές, περικειμενικές και αν- παραμέτρους* (Αρχάκης 2006, Ματσαγγούρας 2001).

Οι γλωσσικές δραστηριότητες στους Ομίλους του Π.Π.Σ. Φλώρινας επιλέχτηκε να επικεν- *παραμύθι*, που συνιστά προνομιακό υλικό για τη διδασκαλία των αφηγηματικών κειμένων, αποτελεί εξαιρετικό διδακτικό μέσο για την εφαρμογή δημιουργικών δραστηριοτήτων και τ- Δημιουργικής Γραφής.

Η διδακτική αξία του παραμυθιού είναι σημαντική. Η ενασχόληση με τα παραμύθια προσφέ- και ψυχαγωγία, καλλιεργεί τη μητρική γλώσσα με τις πρακτικές της αναδιήγησης, τ-

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
 δημιουργικής/αποκλίνουσας σκέψης και διευρύνει τη φαντασία των παιδιών, που είναι το κί

 ανάπτυξη της συμβολικής λειτουργίας και της αφαιρετικής σκέψης (Καψωμένος 2003, Κανν
 Σιβροπούλου 2003, Μαλαφάντης 2006, Ντούλια 2010).

Το παραμύθι έχει πολλαπλές ωφέλειες για τα παιδιά. Ανοίγει δρόμους σκέψης, φαντασία
 ευαισθητοποιεί και αναδεικνύει το ανεξάντλητο πεδίο δημιουργικότητάς τους. Μέσα απ
 δραστηριότητες ασκούνται σε διάφορες μορφές συμπεριφοράς και κοινωνικής μαθητ
 διαπολιτισμική αγωγή και η ανοχή στη διαφορετικότητα (Μούσιου, 2001-2002), και ψυχο
 μάθηση που συντελείται μέσα από ευχάριστες δραστηριότητες συναφείς με το περιεχόμε
 έχει αποφασιστική σημασία για την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού.

4. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Το ταξίδι του παραμυθιού στον χρόνο»

Στο 1^ο τμήμα του Ομίλου για το «Παραμύθι και την ιστορία» εφαρμόστηκε το εκπαιδευτικό Πρόγραμμα με τίτλο «Το ταξίδι του παραμυθιού στον χρόνο», που είχε ως στόχο τη συνειδητοποίηση μέρους των μαθητών της διαχρονικότητας του παραμυθιού ιστορικής του εξέλιξης και την εξοικείωσή τους με τις διαδικασίες ανάγνωσης, της κατανόησης και της συγγραφής παραμυθιού (Κανατσούλη 2005). Πρόκειται για ένα διαθεματικό Σχέδιο Προγράμματος διάρκειας 80 περίπου διδακτικών ωρών, που έχει ως κεντρικό θέμα το παραμύθι και με αφετηρία δραστηριότητες που εμπνέονται από γλωσσική διδασκαλία καταλήγει από τον εικονικό και γραμματισμό στη Δημιουργική Γραφή παραμυθιών από τους μαθητές.

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΝ-
 σύγχρονο πολιτισμό της εικόνας και του γραπτού λόγου» (2005), στο οποίο καταδεικνύεται
 παραμύθι στην μακρά ιστορική του πορεία παρουσιάζει σταθερότητα στη δομή του, στις λει-
 (Propp 1928/1991) και σε άλλα μορφολογικά του γνωρίσματα, αλλά ταυτόχρονα αναπροσι-
 σύγχρονα πολιτισμικά χαρακτηριστικά του κάθε λαού, στα ήθη και τα έθιμά του, η
 ευμετάβλητο και ρευστό, φαίνεται να έχει μια «πολλαπλή ζωή και αλληπάλλλη
 μετεμψυχώσεων» (Γ. Μερρακλής, στο Κανατσούλη 2005).

Στο πλαίσιο του προγράμματος εξετάστηκε η διαδοχική μετεξέλιξη του παραμυθιού από
 γραπτό, σε βιβλίο-παραμύθι, σε εικονογραφημένο παραμύθι, με κειμενική και παράλληλη
 μορφή, σε παραμύθι με κινούμενα σχέδια, και, τέλος, σε πολυτροπικό - πολυμεσικό, ψη-
 διαδικτυακό παραμύθι.

Διερευνήθηκε από τους μαθητές ο τρόπος με τον οποίο υποχωρεί το παρωχημένο ιδεολογικ-
 των παραμυθιών και παρουσιάζεται με ποικίλες παρωδιακές διασκευές, όπως π.χ. στ
 παραμύθια του Ευγένιου Τριβιζά και στις διδακτικές προτάσεις του Gianni Rodari (2003), η
 ανατροπές που χαρακτηρίζονται από χιουμοριστικό τρόπο, ενώ στις σύγχρονες μι
 εμπριέχονται οι αξίες της εποχής μας: η οικολογία, η αειφορία και η ανάγκη προστασίας του π
 η αποδόμηση ρατσιστικών και σεξιστικών στερεοτύπων και η ανοχή στη διαφορετικότητα, η δ
 αγωγή (Μούσιου, 2001-2002), η εμπέδωση της συνεργασίας και της αλληλεγγύης, η
 αυτοεκτίμησης του παιδιού, η άμβλυνση των ακραίων και υπερβολικών χαρακτήρων, η ψυχαγ-

Σημαντική πτυχή της διδακτικής προσέγγισης αποτέλεσε η εικονογράφηση, η οποία η
 δυνατότητα της διπλής αφήγησης του παραμυθιού, λεκτικής και εικονιστικής (Γιαννικοπού
 δυο διαφορετικές παράλληλες αφηγήσεις, όπου οι εικόνες ως ενδοκειμενικά και ως παραγλω
 λειτουργούν ως παράλληλοι και συμπληρωματικοί σημειωτικοί τρόποι, που θα πρέπει
 παιδαγωγική και αισθητική καταλληλότητα, αλλά και να υπόκεινται σε δραστηριότητ

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΈΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΈΣ ΣΥΜ

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα στόχος ήταν η κατάδειξη της εικονικής διακειμενικότητας των τριών χωρών, η οποία έγινε αντιληπτή με παράλληλη παρουσίαση σύγχρονης και νέας εικονογράφησης παραμυθιού ή παράλληλης παρουσίασης εικόνων του ίδιου παραμυθιού από σύγχρονες εκδόσεις. Παράλληλα, προτάθηκαν και πολλές δραστηριότητες Δημιουργικής Γραφής με αξιολογήσεις (Τσιλιμένη 2007, Γρόσδος 2011).

5. Οι εκπαιδευτικοί στόχοι

Για το πρόγραμμα «*Το ταξίδι του παραμυθιού στον χρόνο*» εκπονήθηκε εξειδικευμένο Αναλυτικό Πρόγραμμα σύμφωνα με το γενικό θεωρητικό πλαίσιο, καταγράφηκαν οι ειδικοί εκπαιδευτικοί στόχοι, προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, σχεδιάστηκαν εξειδικευμένες διδακτικές δραστηριότητες, προτάθηκε ενδεικτικό διδακτικό υλικό. Τέλος, αναζητήθηκε η κατάλληλη βιβλιογραφία για εκπαιδευτικούς και μαθητές και πραγματοποιήθηκε μια σειρά από επιμορφωτικές δράσεις για τις υπεύθυνες εκπαιδευτικές Ομίλων με στόχο την ενίσχυση της διδακτικής τους ικανότητας σε θέματα διδασκαλίας της αφήγησης και της παραγωγής του γραπτού λόγου, καθώς και της Δημιουργικής Γραφής.

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι και τα προσδοκώμενα οφέλη από την εφαρμογή του προγράμματος μπορούν οι μαθητές:

- Να απολαύσουν και να ψυχαγωγηθούν με την εναλλακτική ενασχόλησή τους με τα παραμύθια και να συνειδητοποιήσουν τη διαχρονική παρουσία των παραμυθιών και την εξέλιξή τους στον χρόνο.
- Να κατανοήσουν την υπερκειμενική δομή της αφήγησης, που συναντάται στα παραμύθια αιώνων.
- Να εκφραστούν δημιουργικά με παιγνιώδεις δραστηριότητες και να παραγάγουν πρωτότυπες δημιουργικές ιστορίες και παραμύθια, μέσα από καθοδηγημένες και ελεύθερες δραστηριότητες.
- Να αντιληφθούν ότι η κατανόηση και η παραγωγή κειμένου ως κοινωνιογνωσιακές δραστηριότητες.

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΈΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΈΣ ΣΥΜ

- Να κατανοήσουν στην κατεύθυνση ενός πολυτροπικού γραμματισμού τη σχέση οπτικοί γραμματισμού.
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους.

6. Το διδακτικό υλικό

Ως διδακτικό υλικό αξιοποιήθηκαν:

Διδακτικά παραμύθια. Οι μύθοι του Αισώπου, Οι μύθοι του Λαφοντέν, κ.ά.

Επίκαιρα παραμύθια, π.χ. χριστουγεννιάτικα.

Μαγικά παραμύθια.

Παραμύθια και Διαφορετικότητα - Άτομα με ειδικές ανάγκες: Ο μολυβένιος στρατιώτη παπάκι, Το άσπρο ποντικάκι, Ο άνθρωπος με την κόκκινη μύτη, κλπ.

Παραμύθια με αναφορές στη διαπολιτισμική εκπαίδευση: Σάκα, ο βασιλιάς των Ζουλού, Τ Αλαντίν

Παραδοσιακά τοπικά παραμύθια στην «Ωρα του ζωντανού παραμυθιού» σε σ ηλικιωμένους παραμυθάδες της περιοχής, ηχογραφήσεις και ακροάσεις λαϊκών αφηγήσ

Σύγχρονα παραμύθια, μικρές ιστορίες, κλιμακωτά παραμύθια: Ο βασιλιάς που αγαπούσε τ

7. Το διδακτικό πλαίσιο επεξεργασίας των παραμυθιών

7.1. Δραστηριότητες Τοποθετημένης Πρακτικής

Το πρόγραμμα ξεκίνησε με επεξεργασία παραμυθιών που ήταν τα αγαπημένα των παιδιών, όπ

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΈΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΈΣ ΣΥΜΠΟΣΙΤΑ
παρακάτω τρόπους:

Προφορική αφήγηση από τον εκπαιδευτικό ή από κάποιον μαθητή ή από προσκεκλημένο <

Ανάγνωση μεγάλφωνη του παραμυθιού από τον εκπαιδευτικό ή από μαθητή μέσα
κείμενο.

Εξατομικευμένη σιωπηλή ανάγνωση από τους μαθητές.

Αφήγηση με παράλληλη παρουσίαση εικόνων.

Ακρόαση παραμυθιών από CD, έμφαση στην επιτόνιση του αφηγητή. Παρακολουθεί
παραμύθια επιλεγμένα (πολυτροπική προσέγγιση)

Παρακολούθηση DVD με παραμύθια ή παραμύθια στο YouTube και σύγκριση με τα βιβλία.

Διήγηση παραμυθιών από ηλικιωμένους «παραμυθάδες» της περιοχής

7.2. Δραστηριότητες Ανοιχτής Διδασκαλίας και Κριτικής Πλαισίωσης

Για τη νοητική επεξεργασία και την κατανόηση του παραμυθιού υποβάλλονταν κάποι
ερωτήσεις για τους πρωταγωνιστές της ιστορίας, τον χώρο και τις αιτίες των συμβάντων, τις ε
τις απόψεις τους.

Κατά την κειμενική επεξεργασία επισημαίνονταν τα δομικά χαρακτηριστικά του πα
υπερδομικό σχήμα της αφήγησης), που προκύπτουν σταδιακά μετά από τις πρώτες διδακτι
μέσα από παρατηρήσεις των μαθητών για τα κοινά στοιχεία των παραμυθιών: έναρξη-αρχή,
προσανατολισμός, εισαγωγή των ηρώων, εξέλιξη με πλοκή, εναλλαγή χώρων και καταστάσει
ηρώων, αντιμετώπιση και λύση προβλήματος, κλείσιμο-τέλος.

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΝ

· ιημένες εκφράσεις της έναρξης και του τέλους: «Κόκκινη κλωστή δεμένη τυλιγμένη, δώσ' της κλότσο να γυρίσει, παραμύθι ν' αρχινίσει», «Μια φορά κι έναν καιρό παραμυθιού, καλησπέρα σας!», «Παραμύθι-μύθι-μύθι, το κουκί και το ρεβίθι,», «Και καλά κι εμείς καλύτερα!», «Ήμουνα κι εγώ εκεί κι έφαγα παχιά φακή!», «Μήτε εγώ ήμουν ε να το πιστέψετε!».

Εκφραστική επιτόνιση, αφήγηση με διακυμάνσεις στην ταχύτητα, παύσεις, κλπ. Χρήση ε και άλλων σημείων στίξης

Παρεμβολές, διευκρινίσεις και σχολιασμός των δρώμενων από τον αφηγητή.

Επαναλήψεις λέξεων, φράσεων, λογότυπων, αινιγμάτων, έμμετρων στίχων, κ.λπ.

Χρήση ηχογλώσσας (γκαπ-γκουπ, τακ-τακ, γραπ, κρακ, κλπ.), μίμηση ζώων μεταμορφώσεις και παμψυχισμός, το στοιχείο του μαγικού

Χρήση παροιμιών και γνωμικών, αλληγορίες, προσωποποιήσεις και μεταφορές, στοιχεία χι

Γλώσσα απλή, λιτή, με παρατακτική σύνταξη και μικρές περιόδους, εκφραστική λιτότητα ταυτόχρονα, υπερβολές (η Πεντάμορφη, ο Γενναίος)

Διάλογοι και ερωταπαντήσεις

Χρήση παρελθοντικών χρόνων και επιρρημάτων (τοπικών και χρονικών)

Περιγραφές ηρώων, χαρακτήρων και τόπων

Επεξεργασία εικονογράφησης παραμυθιών. Συγκρίσεις παλαιότερης και σύγχρονης εικ των παραμυθιών

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ
διαφορετικούς σημειωτικούς πόρους.

7.3. Δραστηριότητες Μετασχηματισμένης Πρακτικής και Δημιουργικής Γραφής

Στην φάση της Μετασχηματισμένης Πρακτικής, που ταυτίζεται στο πρόγραμμα με τη Δημοσίευση, έγιναν οι παρακάτω δραστηριότητες:

Διήγηση και ανασύνθεση του παραμυθιού με τη βοήθεια εικόνων. Επιλογή της σωστής σκηνής ενός παραμυθιού και ανάπλαση της εξέλιξής του.

Σύνθεση νέου παραμυθιού με τη βοήθεια εικόνων (τυχαία ή σκόπιμη επιλογή), ομαδική σύνθεση με παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου.

Εικονογράφηση παραμυθιών με ποικίλες εικαστικές προσεγγίσεις και τεχνοτροπίες (κίβητος, ακουαρέλες, υδατογραφίες, γκραβούρες, κ.λπ.).

Ασκήσεις μεταγραφής παραμυθιών, διακειμενικές εργασίες και μεταπλάσεις, διασκευή παραμυθιών με τη βοήθεια εικόνων από άλλα παραμύθια.

Ξαναγράψιμο του παραμυθιού με νέες εκδοχές στην πλοκή ή στην έκβαση.

Παραλλαγή γνωστού παραμυθιού (άσκηση δημιουργικής φαντασίας): Ένας σύγχρονος Κόκκινοσκουπίτσα, Με το μαγικό χαλί πάνω από την πόλη, Το φανταστικό διώνυμο υπέρβαση της συμβατικής σημασίας των λέξεων με νέες χρήσεις)

Συνέχεια του παραμυθιού (επέκταση της διήγησης με αναμενόμενη ή ανατρεπτική ετοιμάζει ο Αη-Βασίλης τον υπόλοιπο χρόνο τα παιχνίδια; Η Χιονάτη και οι εφτά νάνοι με τον πρίγκιπα

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ Η 10 ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΝ

«Παραμύθια»: παραμύθια με ήρωες από διαφορετικά άγνωστα ή γνωστά παραμύθια

«Η ιστορία της ζωής μου»: με φωτογραφίες δικές τους ή των φίλων τους φτιάχνουν φανταστικών παραμυθιών και γράφουν το «Δικό τους Παραμύθι» με πρωταγωνιστές τους φίλους τους.

Δημιουργία προσωπικού «Παραμυθοβιβλίου» με τα αγαπημένα και τα προσωπικά τους παραμύθια

Ιστορίες με ήρωες που έχουν συγκεκριμένες ιδιότητες, π.χ. Ο Ξύλινος Πινόκιο, Ο Γυάλινος Σιδερένιος ιππότης, Ο Σιμιγδαλένιος πρίγκιπας, Ο Σοκολατένιος λαγός, Η Βουτυρένια βασιλιά

Πολυαισθητηριακή προσέγγιση του παραμυθιού: «Τι μουσική / μυρωδιά / γεύση σάς θυμίζει παραμύθι;». «Αν αυτή η ιστορία είχε χρώμα, τι χρώμα θα διαλέγατε;», «Αν είχε γεύση, ποιο φρούτο θα ήταν;», κλπ.

Εμπλουτισμός ενός παραμυθιού που τους προσφέρεται σε περίληψη. Περιληπτική ιστορία παραμυθιού.

Με αφορμή τα αντίστροφα παραμύθια του Ε. Τριβιζά (Τα τρία καλά λυκάκια και ο Ρούνιγουρουύνι) επινοούν τα δικά τους «ανάποδα» παραμύθια: Η πονηρή Κοκκινόςκοι καλόψυχος λύκος, Η ζηλιάρα Σταχτοπούτα και οι καλές αδερφές της, Ο πρίγκιπας που βάραιχε και η πριγκίπισσα, κ.ά.

Παρουσιάσεις παραμυθιών από τους μαθητές με προφορική αφήγηση ή ανάγνωση δικού τους παραμυθιού

Κατασκευή: «Το δέντρο των παραμυθιών», ένα δεντράκι από τα κλαδιά του οποίου κρεμούνται παραμυθάκια που έγραψαν και ζωγράφισαν μαθητές, δεμένα με κορδελίτσα.

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ «ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΔΩΝ»: Αισώπου, Σαρλ Περώ, Αδελφών Γκριμ, Χανς Κρίστιαν Άντερσεν, Τσαρλς Λάβερ,

Ευγένιου Τριβιζά. Το ενδιαφέρον στη δραστηριότητα αυτή ήταν τα δικά τους ποίηματα που συμπεριλαμβάνονταν στο βιβλίο, τα οποία έγραφαν παίζοντας τον ρόλο του κάθε παραμυθιού, επιχειρώντας να δημιουργήσουν νέα παραμύθια με τον τρόπο και τη θεματολογία εκείνοι.

Δημιουργία μιας νέας Τράπουλας του Προpp. Εφαρμόστηκε μια συνοπτική και αδρή κατηγοριοποίηση λειτουργιών του παραμυθιού του Προpp (1928/1991) με δέκα λειτουργίες και, σύμφωνα με αυτήν, δημιουργήθηκε από τους μαθητές ένα ενδιαφέρον εκπαιδευτικό υλικό με αποκόμματα από εικόνες παραμυθιών και ζωγραφιές σε κάρτες που πλαστικοποιήθηκαν στη συνέχεια.

Συγγραφή ποιημάτων. Προέκυψε έντονη διάθεση των παιδιών να εκφραστούν με ποιητική μορφή τους παραμύθια με κάθε αφορμή ήταν αυθόρμητη κι εκφραστικότητα, ξεπεράσε τις προσδοκίες των διοργανωτών του Προγράμματος.

7.4. Εναλλακτικές δημιουργικές δραστηριότητες

Παράλληλα, με τη Δημιουργική γραφή παραμυθιών, πραγματοποιήθηκαν πολλές εναλλακτικές και χρήσιμες δραστηριότητες, όπως:

Δραματοποίηση παραμυθιών, κουκλοθέατρο με κούκλες που δημιούργησαν οι μαθητές

Κατασκευές και χειροτεχνίες: κορόνες, ραβδιά, στέμματα, μάσκες ζώων, κλπ. για τις δραστηριότητες των παραμυθιών καθώς και άλλες, όπως μάγισσες, κάστρα, κ.ά. για τη διακόσμηση των σελιδοδείκτες για τα βιβλία, κολλάζ με εικόνες αναπαράστασης του παραμυθιού, ζωγραφίες του παραμυθιού που τους έκαναν εντύπωση.

Εικονογράφηση παραμυθιού που δίνεται μόνο σε γραπτό κείμενο

International Conference

'HOME' ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 'ΙΟ ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
τους ίδιους τους μαθητές. Για τη διαδικασία αυτή αφιερώθηκαν δύο δώρα στην ανάλυση, αν και περιληπτική παρουσίαση των δραστηριοτήτων, μέσα από τα έργα που ήταν αναρτημένα της αίθουσας και από τους ατομικούς φακέλους του καθενός, διατυπώθηκαν οι εντυπώσεις και επιθυμίες των παιδιών για μια νέα εναλλακτική διδακτική πρόταση στο πλαίσιο της θεματικής τους.

Ο Φάκελος Εργασιών του Μαθητή αποτέλεσε το κύριο εργαλείο αξιολόγησης του προγράμματος σε όλη τη διάρκεια του έτους συμπλήρωναν το Φάκελό τους με τις ατομικές τους δραστηριότητες τέλος με έναν Οδηγό αυτοαξιολόγησης που τους χορηγήθηκε αποτίμησαν την προσωπική τους στο πρόγραμμα και τη βελτίωσή τους σε συγκεκριμένους τομείς. Κυρίως αναζητήθηκε η ικανοποίηση των μαθητών από την πλούσια προσωπική τους παραγωγή και την πρωτοτυπία δημιουργημάτων τους.

Επίσης, στην αξιολόγηση συμπεριλήφθηκαν συζητήσεις και ημιδομημένες συνεντεύξεις με τους αποτίμηση από τη συμμετοχή των παιδιών τους στους Ομίλους και στο τέλος της χρονιάς εκδήλωση ανοιχτή, για να δημοσιοποιηθεί το έργο των Ομίλων, με παρουσιάσεις από τους εκπαιδευτικούς και των δημιουργιών τους.

Ως επιστέγασμα των δράσεων, ακολούθησε η αυτοαξιολόγηση των διοργανωτών για την επίτευξη των στόχων των Προγραμμάτων που εφαρμόστηκαν από όλους τους συμμετέχοντες στην επιστημονική ομάδα (εκπαιδευτικούς, σχολική σύμβουλο, ειδικούς συνεργάτες, καθηγητή Π.Τ.Π).

Η συμμετοχή των μαθητών σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος ήταν αμείωτη και ενθουσιώδης. Η ποιότητα των κειμένων που παρήγαγαν οι μαθητές ήταν πολύ ικανοποιητική. Η δημιουργία αυθόρμητη παραγωγή γραπτού λόγου, η σύνθεση παραμυθιών, ποιημάτων και ιστοριών αρχικά ήταν απρόθυμα να γράψουν κείμενο είναι η σημαντικότερη διαπίστωση.

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ
 αποτέλεσε για τα παιδιά μια καλή εισαγωγή στη λογοτεχνία και αγωγή Φιλαναγνω-

 ενεργοποίηση εσωτερικών κινήτρων για ανάγνωση βιβλίων, αλλά περισσότερο για δημιουρ-
 και γραφή.

Παρατηρήθηκε βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων των μαθητών και της γλωσσικής το-
 (δομή αφήγησης, πλοκή, χαρακτήρες, σκηνικό, θέμα, ύφος, «παραμυθόγλωσσα», άσκηση στη
 πολυσημία των λέξεων, κατανόηση της χωροχρονικής τοποθέτησης και της αλληλουχίας των
 εξελικτική σειρά και στην εύρεση αιτίων και αιτιατών, κλπ.)

Μια κοινή διαπίστωση των διοργανωτών του προγράμματος ή-
 την καθοδήγηση, την πρακτική άσκηση και την ανάλογη ενασ-
 μαθητές μπορούν να αποκτήσουν βασικές συγγραφικές δεξι-
 καθένας στο μέτρο των δυνατοτήτων του, όπως διαπιστώνει
 παρόμοιες εφαρμογές προγραμμάτων (Κωτόπουλος 2012b).

Η αποσχολειοποίηση των δραστηριοτήτων, η άνεση στη χρονική ροή των φάσεων του προγρ-
 εύλικτη διαχείριση του χρόνου αποτέλεσαν πλεονεκτήματα για τη διδασκαλία και έδωσαν
 την ευκαιρία να ακολουθήσει τους προσωπικούς του ρυθμούς. Η απαλλαγή από το άγχος
 αξιολόγησης απελευθέρωσε τις δημιουργικές δυνάμεις των μαθητών και τους βοήθησε να
 προφορικά και γραπτά με αυθόρμητο τρόπο.

Οι κοινωνικοποιητικές διαδικασίες που έλαβαν χώρα κατά τη λειτουργία των Ομίλων ήταν
 την ψυχοσυναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Η συνύπαρξη και η παρουσί-
 διαφορετικές ηλικίες (Γ΄ και Δ΄ Δημοτικού) και από διαφορετικές σχολικές μονάδες σε εξωδι-
 ήταν μια πρωτόγνωρη και ενδιαφέρουσα εμπειρία για όλους και δημιούργησε νέες σχέσεις κ
 διασυνδέσεις των παιδιών.

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΈΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΈΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ
 τη φαντασία τους, που είναι το ζωογόνο φίλτρο για την ανάπτυξη της συμβολικής λειτι

 προεργασία για την αφαιρετική σκέψη.

Το Πρόγραμμα «*Το ταξίδι του Παραμυθιού στον χρόνο*» μπορεί να υλοποιηθεί εύκολα στο σχ
 πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης είτε ως Σχέδιο Εργασίας, χωρίς ιδιαίτερο οικονομικό κόστος, απι
 Δημοτικό Σχολείο. Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση συνιστά μια ανασχεδιασμένη διδακτικ
 και περιέχει ενδεικτικές δραστηριότητες και ιδέες, που μπορούν να αποτελέσουν έναυσμα για
 επινοήσεις από τον κάθε εκπαιδευτικό και προσαρμογή στα δεδομένα της τάξης και τις
 μαθητών του.

Βιβλιογραφία

owan, Andrew (2011) *The art of writing fiction*. Longman.

Jeffs, T. & Smith, M. (1990) Educating informal educators, in T. Jeffs & M. Smith (eds). *Using Informal Learning*.
 Buckingham: Open University Press.

Forley, David (2007) *The Cambridge Introduction to Creative Writing*. Cambridge, CambridgeUP.

Porro, Vladimir (1928/1991) *Μορφολογία του Παραμυθιού. Η διαμάχη με τον Κλωντ Λέβι-Στρουκ*
κείμενα, Μετφρ. Α. Παρίση. Αθήνα: Καρδαμίτσας.

Podari, Gianni (2003) *Γραμματική της Φαντασίας – Εισαγωγή στην τέχνη να επινοείς ιστορίες*
 Κασαπίδης Γιώργος. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Πατάκης, Αργύρης (2006) *Γλωσσική Διδασκαλία και Σύσταση Κειμένων*, Αθήνα: Πατάκης.

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ
 Κωτόπουλος, Στέφανος (2011) Εικόνα και γλωσσική διδασκαλία. Η διδακτική αξιοποίηση των κειμένων, *Νέα Παιδεία*, 138: 63-83.

Κωτοπούλη, Μένη (2002) *Εισαγωγή στη θεωρία και κριτική της παιδικής λογοτεχνίας*, UniversityStudioPress.

Κωτοπούλη, Μένη (2005) Παλίμψηστα των λαϊκών, προφορικών παραμυθιών: Μορφές επιβίωσης σύγχρονο πολιτισμό της εικόνας και του γραπτού λόγου, *Σύγκριση – Comparaison*, 16: 1-10.

Κωτοπούλη, Μένη (2003) *Αφηγηματολογία*. Αθήνα: Πατάκης.

Κωτόπουλος, Τριαντάφυλλος (2011) Από την ανάγνωση στη λογοτεχνική ανάγνωση και τη διάθεση της Δημιουργικής Γραφής, στο Γ. Παπαντωνάκης & Τ. Κωτόπουλος (επιμ.) (*Ετεροθαλή*). Αθήνα: Ίων.

Κωτόπουλος, Τριαντάφυλλος (2012a) Η «νομιμοποίηση» της Δημιουργικής Γραφής, *Κείμενα 1*: 1-10. στις 23-08-2013 από την ηλεκτρονική διεύθυνση: http://keimena1.uowm.gr/main/index.php?view=article&catid=59%3Atefxos15&id=257%3A15-kotopoulos&option=com_content&Itemid=95.

Κωτόπουλος, Τριαντάφυλλος (2012b) Η διδασκαλία της *Δημιουργικής Γραφής*, Η περίπτωση των λογοτεχνικών έργων για εφήβους, στο Τριαντάφυλλος Η. Κωτόπουλος και Δανάη Σοφία (σσ. 93-162). *Θέματα παιδικής λογοτεχνίας*. Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Κωτοφάνης, Κωνσταντίνος (2006) *Το Παραμύθι στην εκπαίδευση. Ψυχοπαιδαγωγική αξιοποίηση*. Αθήνα: Ατραπός.

Κωτοπούλας, Ηλίας (2001) *Κειμενοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου*. Γρηγόρης, Αθήνα.

Κωτοπούλας, Ηλίας (2004) *Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΉΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ Η Ο ΔΙΕΘΝΉΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
 Ιούσιου, Όλγα (2001-2002) Η συμβολή της Λογοτεχνίας στη διαμόρφωση διαπολιτισμική
 Μακεδνόν, 9: 243-252.

Ιούσιου-Μυλωνά, Όλγα (2005) *Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής στο Δημοτικό σχολείο σήμερα και διδακτικές πρακτικές*, Διδακτορική εργασία, Π.Τ.Δ.Ε. Φλώρινας, Πανεπιστ Μακεδονίας. Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών, στη διεύθυνση: <http://p.eadd/handle/10442/14402>.

Ιούσιου-Μυλωνά, Όλγα (2013) «Εργαστήρι Γλώσσας» του Πρότυπου Πειραματικού Δημοτ Φλώρινας: Η φιλοσοφία, το θεωρητικό υπόβαθρο και η οργάνωση λειτουργίας «Παραμύθι και Αφήγηση» και «Κριτικός Γραμματισμός», 1^ο Πανελλήνιο Συνέδρ Πειραματικών Σχολείων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης «Ένας χρόνος μετά», 27-28 Α Θεσσαλονίκη (υπό δημοσίευση).

ΐτινας, Κώστας (2000) Η διδασκαλία της μητρικής γλώσσας: δύο διαφορετικές θεωρήσεις, 83-106.

ΐτούλια, Αθηνά (2010) Διδάσκοντας μέσα από τα παραμύθια: Δυνατότητες – όρια – Πρ Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛ Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα «Μαθαίνω πώς να μαθαίνω», 7 - 9 Μαΐου 2010, ISSN Ανακτήθηκε 20-11-2012 από τη διεύθυνση: http://www.elliepek.org/5o_synedrio_eisigiseis/Ntoulia_Athina.pdf.

ΐασσιά, Α. & Μανδηλαράς Φ. (2001) *Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής για Παιδιά*. Αθήνα: Πατάκη

ΐβροπούλου, Ρένα (2003) *Ταξίδι στον κόσμο των εικονογραφημένων μικρών ιστοριών. Θ. διδακτικές διαστάσεις*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

ουλιώτης, Μίμης (2^η1995) *Αλφαβητάριο για την ποίηση*. Θεσσαλονίκη: Δεδούσης.

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΈΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΈΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΜΟΙ
 ατζησαβίδης, Σωφρόνης (2003). Πολυγραμματισμοί και Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας,
 και η διδασκαλία της, *Αφιερωματικός τόμος* (σσ. 189-196). Φλώρινα: Βιβλιολογεΐον,
 Σχολή Φλώρινας του Α.Π.Θ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος: **ΚΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Η. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ**
 (Επιστημονικά Υπεύθυνος Π.Μ.Σ.
 «Δημιουργική Γραφή», Επίκουρος
 Καθηγητής Ελληνικής Λογοτεχνίας,
 Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας)

Μέλη: **ΠΑΠΠΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ**
 (Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής
 Γραμματείας, Διευθυντής του Εργαστηρίου
 Τεκμηρίωσης Ιστορικής και Πολιτιστικής
 Κληρονομιάς, Ιόνιο Πανεπιστήμιο)

ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
 (Περιφερειακός Διευθυντής Πρωτοβάθμιας
 & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ιονίων
 Νήσων)

HARPER GRAEME
 (Πρώτανης Honors College, Πανεπιστήμιο
 Oakland,

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ

Το Συνέδριο παρέχει ένα μοναδικό χώρο
 ειδήμονες, επενδυτές, συγγραφείς, εκπαι-
 μελητές διαφόρων πεδίων για την
 προβλήματων και ευκαιριών, τη σύναψη συ-
 την προώθηση πρωτοβουλιών στον χώρο της
 Γραφής.

Ιστορία και Θεωρία της
 Γραφής

Η Δημιουργική Γραφή στην Ε:

Δημιουργική γραφή και τέλ-

International Conference

HOME Καθηγητής Παιδαγωγός Δημοτικής Β. ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΓΓΡΑΦΗ Δοκίμια με Θέμα Ομότιμος Καθηγητής Λογοτεχνία

Γραφής, Διευθύνων Σύμβουλος Σχολής
Λογοτεχνίας, Δράματος και Δημιουργικής
Γραφής, Πανεπιστήμιο EastAnglia, H.B.

MELROSE ANDREW

(Καθηγητής Παιδικής γραφής, Σχολή
τεχνών, Πανεπιστήμιο Winchester)

ΒΑΛΤΙΝΟΣ ΘΑΝΑΣΗΣ

(Ακαδημαϊκός – Συγγραφέας)

ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ ΤΙΤΟΣ

(Ποιητής)

ΠΑΠΑΓΕΛΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

(Ακαδημαϊκός, Καθηγητής Λατινικής
Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης)

ΚΕΧΑΠΙΟΓΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

(Ομότιμος Καθηγητής Νεοελληνικής
Λογοτεχνίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης)

ΝΤΙΝΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

(Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα
Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής
Μακεδονίας)

ΑΚΡΙΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

(Αναπληρωτής Καθηγητής Ελληνικής
Λογοτεχνίας και Ελληνικής Παιδικής
Λογοτεχνίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής
Μακεδονίας)

ΑΡΒΑΝΙΤΗ ΙΩΑΝΝΑ

(διδάσκουσα Π.Μ.Σ. «Δημιουργική Γραφή»,
Σχολική Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης
1ης Περιφέρειας Κιλκίς)

ΒΑΜΒΑΚΙΔΟΥ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

(Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Παιδαγωγική
Σχολή, Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο
Δυτικής Μακεδονίας)

Δημιουργικής Γραφής

Είδη λογοτεχνικής γραφής
πεζογραφία, διασκευή λογοτεχνικών
θεατρικών κείμενων, χρονογράφοι
δημοσιογραφικός λόγος κ.ά.)

Ζητήματα μεθόδου και συγγραφικών
χαρακτήρων, πλοκή, οπτική γωνία
κ.ά.)

Παιδική Λογοτεχνία και Δημιουργική

Δημιουργική Γραφή και άλλες
(Ψυχολογία, Ιστορία,
επιστήμες της Μετάφρασης, Φιλολογία)

Δημιουργική Γραφή και Νέες Τεχνολογίες

Γλώσσα και Δημιουργική Γραφή

Δημιουργική Γραφή και Αθλητισμός

Δημιουργική γραφή, γλώσσα και
λογοτεχνική εντοπιότητα
Λονδίνο, Παρίσι, Βαρκελώνη,

International Conference

HOME ^{Θεσσαλονίκης} ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΓΓΡΑΦΗ 10 ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜ

ΓΑΡΑΝΤΟΥΔΗΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ

(Καθηγητής Νεοελληνικής Λογοτεχνίας,
Τμήμα Φιλολογίας, Τομέας Νεοελληνικής
Φιλολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών)

ΓΡΟΣΔΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

(Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής
Εκπαίδευσης περιφέρειας Θεσσαλονίκης)

ΖΑΝΤΙΔΗΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ

(Πρόεδρος Τμήματος Πολυμέσων και
Γραφικών Τεχνών, Εργαστηρίου
Σημειωτικής και Οπτικής Επικοινωνίας,
Αναπληρωτής Καθηγητής Γραφιστικής
Επικοινωνίας, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο
Κύπρου)

ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΜΑΡΙΑ - ΤΣΑΝΤΑΚΗ

(Σχολική Σύμβουλος Προσχολικής
Προσχολικής Αγωγής 35ης Περιφέρειας
(Πέλλας)

ΙΩΣΗΦΕΛΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

(Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα
Κινηματογράφου, Αριστοτέλειο
Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης)

ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ ΤΖΙΝΑ

(Καθηγήτρια Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και
της Διδακτικής της , Σχολή Επιστημών της
Αγωγής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής
Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών)

ΚΑΝΑΤΣΟΥΔΗ ΜΕΝΗ

(Καθηγήτρια Παιδικής Λογοτεχνίας,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης)

ΚΑΠΙΔΑΚΗΣ ΣΑΡΑΝΤΟΣ

(ΚαθηγητήςΚαθηγητής Ψηφιακών
Βιβλιοθηκών και Ηλεκτρονικής
Δημοσίευσης, Τμήμα Αρχαιονομίας –
Βιβλιοθηκονομίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο)

International Conference

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ 10 ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΜΑ

ΚΟΚΟΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

(Επίκουρος Καθηγητής φιλολογικών και φιλοσοφικών διαστάσεων της νεοελληνικής γραμματείας, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης).

ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ ΑΛΚΗΣΙΣ

(Καθηγήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

ΛΟΥΚΙΔΟΥ ΕΥΤΥΧΙΑ – ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

(Ποιήτρια- Δοκιμογράφος)

ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ

(δημοσιογράφος, συγγραφέας)

ΜΠΡΑΤΙΤΣΗΣ ΘΑΡΡΕΝΟΣ

(Επίκουρος Καθηγητής, Διευθυντής Εργαστηρίου Δημιουργικότητας, Καινοτομίας και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση, Παιδαγωγική Σχολή, τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας)

ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΣΟΦΙΑ

(συγγραφέας, φιλόλογος)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

(Διδάσκων Π.Μ.Σ. «Δημιουργική Γραφή», συγγραφέας)

ΠΑΠΑΔΗΜΑ ΑΣΠΑΣΙΑ

(Υπεύθυνη Ερευνητικού Εργαστηρίου για τη Γλώσσα και τη Γραφιστική Επικοινωνία, Συντονίστρια του ΜΑ Γραφιστική Επικοινωνία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου)

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ – ΜΑΝΤΑΔΑΚΗ

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

(αναπληρώτρια καθηγήτρια Διδακτικής της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης -λογοτέχνις)

International Conference

HOME **ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ** **ΥΠΟΒΟΛΗ** **ΕΓΓΡΑΦΗ** **10 ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ**

 Διδάσκων Π.Μ.Σ. «Δημιουργική Γραφή»

 ΣΑΡΑ ΦΙΛΙΔΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

(Σχολική Σύμβουλος 39^{ης} Περιφέρειας

Προσχολικής Αγωγής Δράμας)

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΣΩΤΗ

(Συγγραφέας, ιστορικός)

ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ ΤΑΣΟΥΛΑ

(Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου

Θεσσαλίας, Υπεύθυνη της Κατεύθυνσης

«Σχεδιασμός Έντυπου Παιδαγωγικού

Υλικού» του ΠΜΣ του Παν. Θεσσαλίας)

ΦΑΪΣ ΜΙΣΣΕΛ

(συγγραφέας)

ΦΥΛΑΚΤΑΚΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

(Θεατρική Συγγραφέας, Διδάσκουσα Π.Μ.Σ.

«Δημιουργική Γραφή», Πανεπιστήμιο

Δυτικής Μακεδονίας)

ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

(Επίκουρος Καθηγητής, Παιδαγωγική

Σχολή, Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο

Δυτικής Μακεδονίας)

ΧΑΤΖΗΝΙΚΗΤΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑ

(Καθηγήτρια, Σχολή Ανθρωπιστικών

Σπουδών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο)

ΕΓΓΡΑΦΕΣ

ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Το κόστος εγγραφής για τους συνέδρους περιλαμβάνει:

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΓΓΡΑΦΗ 10 ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Συμμετοχή σε όλα τα διαλείμματα καφέ και γεύματα βάσει προγράμματος

Είσοδο στον εκθεσιακό χώρο

Δημοσίευση της εργασίας στα πρακτικά του Συνεδρίου

Το κόστος εγγραφής για όσους παρακολουθήσουν το συνέδριο περιλαμβάνει:

Παρακολούθηση Συνεδρίου και όλων των εργασιών του

Συνεδριακό Υλικό (τόμος περιλήψεων, τσάντα ή φάκελος, γραφική ύλη)

Συμμετοχή σε όλα τα διαλείμματα καφέ και γεύματα βάσει προγράμματος

Είσοδο στον εκθεσιακό χώρο

Τύπος Εγγραφής	Κόστος
Σύνεδρος με Φυσική Παρουσία	100€
Σύνεδρος με Ηλεκτρονική Παρουσία	80€
Παρακολούθηση Συνεδρίου	20€
Φοιτητές / Άνεργοι/ Ηλικιωμένοι	10€

copyright foomfreak.com & Climagruen Roof Garden

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΝΟΒΟΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ ΔΕΛΤΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Πρόεδρος:

ΚΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Η. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ

(Επιστημονικά Υπεύθυνος Π.Μ.Σ. «Δημιουργική Γραφή», Επίκουρος
Καθηγητής Ελληνικής Λογοτεχνίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής
Μακεδονίας)

Αντιπρόεδρος:

ΤΖΙΜΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

(Διευθυντής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Κέρκυρας)

Μέλη

ΚΑΛΟΓΕΡΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

(Υπεύθυνος Σχολικών Δραστηριοτήτων Α'βάθμιας Εκπαίδευσης
Κέρκυρας)

ΒΑΚΑΛΗ ANNA

(Φιλολόγος, Διδάκτορας Τμήματος Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο
Δυτικής Μακεδονίας)

ΔΕΜΕΡΟΥΤΗ ΑΣΗΜΙΝΑ

(Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Μ.Σ. «Δημιουργική Γραφή»,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας)

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΑΣΤΕΡΙΟΣ

(Απόφοιτος Π.Μ.Σ. «Δημιουργική Γραφή», Πανεπιστήμιο Δυτικής
Μακεδονίας)

ΝΑΝΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

(Πολιτισμική Πληροφορικός, Υποψήφια Διδάκτορας Δημιουργικής
Γραφής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας)

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΥΘΥΜΙΑ

(Ε.Ε.ΔΙ.Π. Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας)

ΣΒΥΝΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

(Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Μ.Σ. «Δημιουργική Γραφή»,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας)

International Conference

HOME ΕΠΙΤΡΟΠΈΣ ΥΠΟΒΟΛΉ ΕΓΓΡΑΦΉ 10 ΔΙΕΘΝΈΣ ΣΥΜ

Πληροφορίες

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Για οποιαδήποτε ερώτηση ή διευκρίνιση, μπορείτε να επικοινωνήσετε με τους παρακάτω τρόποι

Υπεύθυνη Επικοινωνίας: **Βασιλική Νάνου**

e-mail: cw_conference_2015@outlook.com

Διεύθυνση: Γραμματεία Π.Μ.Σ. «Δημιουργική Γραφή», Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

3^ο χλμ Εθνικής Οδού Φλώρινας – Νίκης

53100 Φλώρινα

Τηλέφωνα: 2385055125, 6937389755

copyright©oomfreak.com & Climagruen Roof Garden